

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

E. R. Postma, Eindhoven

De zegen gestolen? (Gen. 27)

De bedrieger bedrogen

Je kunt zeggen: Jacob kon niet langer (af)wachten. Izaäk had zich duidelijk verklaard en er resten nog maar luttele uren. Elke minuut is kostbaar. Maar op dat moment had Jacob - en evenzo Rebecca - tot God kunnen gaan. Hem de zaak voorleggen... zoals veel later Hizkia letterlijk deed met de brief van Sanheribs maarschalk. En „bij zichzelf overleggen, dat Gód machtig was...” zoals grootvader Abraham deed (Hebr. 11 : 17-19). Gods beloften vormen de grondslag en het uitgangpunt van het geloof - geven zekerheid. Met zo'n geloof kun je zelfs het graf ingaan: „alle dezen zijn gestorven in dat geloof, zonder de beloften (het be- loofde) te hebben verkregen” (Hebr. 11 : 13).

Misschien vonden Rebecca en Jacob hun optreden wel heel moreel verantwoord. Izaäk hield zich niet aan Gods beschikking. En Ezau was blijkbaar niet van plan zijn eed (25 : 33) inzake de verkoop van zijn eerstegeboorterecht te houden. Hier ware ingrijpen op zijn plaats en wat list en handigheid niet misplaatst. „Jacob ontsteelt Ezau den vaderlijken zegen”? Dat is een emotionele samenvatting, die lang niet aan alle feiten en gegevens recht doet. Jacob had dubbel recht op die zegen (Gods voornemen en Ezau's uitverkoop). Het zijn Izaäk en Jacob, die hem de zegen willen ontnemen, als het erop aankomt. Ten onrechte klaagt Ezau straks, dat Jacob hem nu al twee maal heeft bedrogen (27 : 36). Dat is de wrange reactie van een man die zelf niet snel genoeg was om zijn broer te bestelen. Hij kwam bedrogen uit: de bedrieger bedrogen.

■ Het geloof twist met God

Opmerkelijk is de strijd rond de belofte en de realisering daarvan. Die realisering is geen zaak van eigen kunnen, van menselijke kwaliteiten, van meer of minder handig zijn. Als het gaat om de prille aanvangen en de voortgang der kerk, dan staat vast: Gód houdt zijn werk in stand. Iets om te onthouden: het is niet menselijke handigheid die de kerkstrijd wint of winnen zal. Er zijn activiteiten die „vleselijk” zijn en niet bij het geloof horen. Kunst- en

vliegwerk, ook niet van kerkelijke vergaderingen, hoeft er niet aan te pas te komen om de kerk te „redden”.

Even opmerkelijk is het verzet tegen Gods alleenzeggenschap m.b.t. zijn plannen. Izaäk geloofde Gods beloften terdege, anders had hij geen problemen gehad inzake de zegen. Juist omdat hij geloofde komt hij met God in conflict (een gelovige twist met God): hij wil een andere geadresseerde - de zoon van zijn keus en voorliefde. Wie kiest om de HERE te dienen moet veel leren. Je staat aan Góds kan (dat voorop), maar je zou het in veel gevallen heel anders willen. Wij zouden de wereld anders regeren. Wij zouden niet zoveel geduld hebben. Wij zouden het - zeg Golgotha - niet zover hebben laten komen. Wij maken bezwaar als iemand o.i. te vroeg uit dit leven heengaet. Wij hadden allang het sein tot de wederkomst gegeven. En dat alles op basis van het gelóóf: wij geloven in en hopen op Christus' wederkomst. En dus mopperen we dat het zolang duurt, dat het de verkeerde partij goed gaat (Ps. 73), dat het allemaal niet eerlijk is. Daarom proberen we Gods plannen bij te stellen en de uitvoering ervan te verhaasten. Op onze eigen manier: we ontwerpen er zelfs theologieën voor: de kerk moet maar eens optreden, laten zien dat zij een factor is die meetelt. De kerk balt een vuist - precies zoals haar (ideologische) tegenstander. God gaat te langzaam en doet de verkeerde keus.

Inhoud

- 49 Ds E. R. Postma,
De zegen gestolen? (Gen. 27)
- 50 Mr dr J. Meulink,
Zorg om de Kerk (3)
- 51 Ds G. van den Brink,
Pastorale Notities
- 52 D. W. L. Milo,
De meest geliefde psalm 23
- 53 Ds J. C. Schaeffer,
Hoedemaker en de Doleantie (2)
- 54 Drs D. J. Buwalda,
Gnostiek (5)
- 55 Ds L. W. G. Blokhuis,
Ingezonden

Zijn soevereiniteit staat ons (soms) slecht aan: wij roepen Hem ter verantwoording en regelen alvast zelf de belangrijke zaken. Een worsteling met Gód.

■ Hogere gedachten

Gods wegen en gedachten gaan ver uit boven die van mensen (Jes. 55 : 9). Izaäk is heilig van plan Ezau te bevoordelen boven Jacob: hij laat geen zegen over voor de ander, zo blijkt. Izaäk staart zich blind op het eerstgeboorterecht. Maar juist zó komt hij bedrogen uit. En het ergste is, dat hij het Ezau zelf moet bekennen en erbij zeggen: er is géén zegen voor jou overgebleven. Zo radicaal was hij zèlf geweest... Door in zijn zegen ook op te nemen: „... wees heerser over uw broeders...” (27 : 29), vervult hij onbewust Gods voornemen. Maar hij heeft er nu geen vreugde aan: het is „zijns ondanks”... Hij mag proberen zich te verdedigen: „je broer is met bedrog gekomen en heeft je zegen weggenomen” (27 : 35). Maar zèlf ging hij niet vrijuit: hij had God zijn wil willen opleggen - en heeft verloren. En Ezau? Luister: „want gij weet, dat hij later, toen hij (toch) de zegen wilde erven, afgewezen werd, want toen vond hij geen plaats voor berouw, hoewel hij het onder tranen zocht” (Hebr. 12 : 17). Hij kon de verkoop van zijn eerstegeboorterecht (12 : 16) niet ongedaan maken - 't was 'n voldongen feit - daar hielp geen lieve vader of moeder aan.

Zorg om de Kerk (3)

Conservatisme

Er is bij veel kerken een drang om toch vooral niet bij de wereld achter te blijven. Dat werkt ontkerkelijk in de hand. Vervaging van de grenzen tussen kerk en wereld komt niet de kerk, maar de wereld ten goede. Aan de andere kant is er bij veel kerken een hang naar conservatisme, naar een blijven bij het oude, omdat het oud is. Ook dat is een slechte zaak.

Terecht heeft Koole op de synode van de Chr. Geref. Kerken opgemerkt, dat de jongeren ervaren, dat ook in de kerk weinig op hun problemen wordt ingegaan. De jeugd heeft vaak het gevoel, dat hun ervaringen te weinig aan bod komen. Er wordt te veel van bovenaf, van de preekstoel af verteld. Men voelt zich weinig bij de kerkdienst betrokken.

De gemeente is een gemeente van oud en jong. Ze behoren er allemaal even goed bij. Wordt daar voldoende mee gerekend?

Zie eens naar het ouderwetse taalgebruik in veel kerken. Waarom wordt in veel kerken niet de Nederlandse taal van vandaag gesproken? Jezus heeft ons het voorbeeld gegeven door te spreken in de volkstaal van zijn tijd.

Veel jongeren, maar ook ouderen, voelen zich weinig aangesproken door de verouderde taal, die gebruikt wordt. Vaak ook worden steeds weer de oude woorden herhaald zonder de probleemstelling van de jongeren te kennen. Onze belijdenis en formulieren hantieren een taalgebruik, dat voor velen onbegrijpelijk is. Hoewel ik bepaald niet tot de jongeren behoor zijn de Dordtse Leerregels voor mij door het archaïsch taalgebruik nog steeds vrijwel ontoegankelijk gebied.

Het is verstandig, dat de Vrijgemaakte kerken geprobeerd hebben iets te doen aan een moderner taalgebruik bij de formulieren.

Ook de bijbelvertaling is niet bij de tijd. Daar is wel een Groot Nieuws Bijbel verschenen, die beter te begrijpen is. Helaas doet de tekst lang niet altijd recht aan de grondtekst. De vrijgemaakte dr. Veling meent, dat het gebruik van deze vertaling toch zal doorgaan al was deze vertaling niet zo zeer voor kerkelijk gebruik bestemd. Daarom adviseer hij te zorgen voor een handzame gids en deskundig commentaar op deze vertaling. Het lijkt me een goed advies, maar het laat tevens onze armoede zien. Wij beschikken in Nederland niet over een betrouwbare Bijbel in heden-daags Nederlands.

Is het ook wel juist, dat onze kerkdiensten nog altijd het stempel dragen van de diensten in Genève in de 16e

eeuw? Prof. Runia merkte in het Friesch Dagblad eens op, dat de diensten in Corinthe ten tijde van Paulus nog al wat anders waren dan die te Genève. Natuurlijk ontbreken nergens de wezenlijke elementen als schrift-lezing, zingen van liederen en verkondiging.

In Corinthe treffen we echter ook aan het profeteren van gemeenteleden, het spreken in tongen enz.

Welke vorm, vroeg Runia, is nu de juiste, die van Genève of die van Corinthe. Daar zijn kerkleden, die doen alsof God zelf de kerkdiensten ingericht heeft en wij daarom geen enkele verandering mogen aanbrengen.

Maar is het niet zo, dat elke tijd eigen vormen en eisen heeft? Ik bedoel natuurlijk niet wat de inhoud van het geloof betreft. De vormgeving kan echter zeer verschillend zijn.

Wat een gekibbel ontstaat er als gepoogd wordt hier en daar enige vernieuwing aan te brengen. Dan lijkt het wel alsof ouderwetseheid ook een kenmerk van de kerk van Christus is. Ook dit werkt de ontkerkelijkheid in de hand. Nu begrijp ik wel, dat behoudend ingestelde mensen het soms moeilijk hebben met veranderingen. Veel trouwds gaat voor hen verloren. Maar laat men ook bedenken, dat star vasthouden aan tradities, die niet van wezenlijk belang zijn mee een factor kan zijn, die jongeren en ook wel ouderen doet afhaken.

■ De kerkdiensten

Het bezoek aan de kerkdiensten heeft helaas de neiging af te nemen. Dat geldt wel in het bijzonder voor de tweede kerkdiensten. Daar speelt ongetwijfeld de voortgaande verwereldlijking in mee. Toch is er reden om ons af te vragen of wij als kerken daar schuld aan hebben.

Nu is het waar, dat die tweede kerkdienst een menselijke instelling is. Maar deze dienst is wel met een goede bedoeling ingevoerd.

Toen de synode van Den Haag 1586 bepaalde dat in de namiddagdienst een korte uitleg van de catechismus moest worden gegeven, deed ze dat omdat de kennis van de waarheid gering was. Ik

vrees, dat die kennis bij velen nog niet groot is.

Het nare is, dat men in feite met die tweede dienst vaak niet meer goed raad weet. Er wordt steeds meer een gewone dienst van gemaakt, in feite is deze dienst dan een herhaling van de eerste dienst geworden.

Om die tweede dienst zinvol te maken dient ze een eigen karakter te hebben. Daarbij rijst ook de vraag of de catechismus als enig leerboek in deze tijd wel voldoende is. Het gevaar bestaat, dat we te weinig bepaald worden bij de afwijkingen van de Schrift, die in deze tijd plaats vinden.

Moderne ketterijen zijn het gevaarlijkst en juist op dit gebied is bij ons een grote onwetendheid.

De waarheid van het Evangelie moet altijd in relatie gebracht worden met de tijd waarin we leven. Gods openbaring gaat altijd op de concrete werkelijkheid in. Aldus prof. Runia, die over dit onderwerp zeer instructieve artikelen schreef.

Dat zien we ook in de Bijbel. Als God zich aan Abraham openbaart, dan openbaart Hij zich allereerst als de God, die hem uit de afgodische wereld roept en hem apart stelt.

Als God zich aan Mozes openbaart, doet Hij dat in de situatie dat Israël verdrukt wordt. God openbaart zich dan primair als de grote bevrijder.

Als God zich aan de profeten openbaart, gaat zijn openbaring op de concrete situatie van die tijd in.

Dat geldt ook vandaag. Het Evangelie is wel van alle tijden, maar dat betekent niet, dat het een tijdloze waarheid is.

■ Kerk en Jeugd

In een vorig artikel is al iets gezegd over de jeugd en de kerk. Daar moet ik nog even op terugkomen.

Het is opvallend, dat de kerk over het algemeen weinig greep heeft op de jeugd, terwijl b.v. een E.O. Jongerendag meer dan 20.000 jongeren trekt.

Zou een oorzaak kunnen zijn, dat men zich bij een jongerendag niet gebonden weet aan een kerk en niet gehinderd wordt door traditionele drempels?

Ds J. H. Velema schreef hierover in „Koers”, dat de jeugd beleving in de eenheid zoekt. Men wil eens uit de bedompte sfeer van de verdeeldheid. Men is het gheto moe. Daar komt bij, aldus Velema, dat jongeren, kinderen van deze tijd, geboren in de sfeer en op het ritme van deze tijd zoeken naar een eigentijdse beleving van het bijbelse geloof van zonde en genade. Ze zijn het eenzijdig nadruk leggen op het versystematiseren van ellende en schuld moe. De uittentreure herhaalde woorden over vloekwaardigheid en doemwaardigheid ketsen af en doen hen niets meer. De deprimerende avondmaalspraktijk, meer verend dan wervend, stoot af. De tegenstelling tussen zondag en maandag, tussen leer en

leven, brengt in verwarring. Daarom zoekt men iets anders. Men zoekt een eigentijdse verwoording van het Evangelie.

Drs De Jong wees er laatst in dit blad op, dat de jongeren, meer dan de ouderen in aanraking komen met Evangelische groeperingen. Tegen deze groeperingen zijn heel wat bezwaren aan te voeren. Ze wijzen ons echter wel op leemtes. Zo is er bij hen vaak meer evangelische bewogenheid en minder gebedsbeschroomdheid dan bij ons.

Iets wat de jeugd ook afstoot is het wetticisme, dat in veel kerken heerst. Bijna alle kerken hebben bepaalde zeden en gebruiken, die het karakter van wetten hebben aangenomen.

We moeten verder niet vergeten, dat de massamedia een grote invloed op de jeugd heeft. Daar komt bij, dat de invloed van het christelijk onderwijs sterk teruggelopen is. Ook daar is veel erosie.

De jongeren hebben het in onze tijd bijzonder moeilijk.

Daarom is het meer dan ooit zaak, dat gezin en kerk bij de Woordverkondiging een eenheid vormen. De kerkdienst moet in het gezin geïntegreerd zijn.

Hoe gaan we naar de kerk? Hoe komen we thuis. Mopperend en met tegenzin? Altijd kritiek op de preek en op andere kerkgangers?

Woordverkondiging is ook een taak van het gezin. Het is dan ook goed, dat ouders en kinderen samen over de preek doorpraten.

Zou het ook niet goed zijn, dat met name de jongeren meer bij de dienst betrokken werden. Bij de liturgie kan men de jongeren toch veel meer actief inschakelen.

Het lijkt me gewenst, dat we over zaken als deze ons als kerken wat meer bezinnen. Ze zijn voor het voortbestaan van de kerken van levensbelang.

■ Enkele slotopmerkingen

Niet alle lezers zullen mijn kritische opmerkingen met vreugde gelezen hebben. Zelf had ik graag ook anders geschreven. Het leek me echter nodig om in deze tijd van ontkerkelijking en voortgaande secularisatie onszelf eens een spiegel voor te houden. Het is gewenst, dat wij ons persoonlijk en ook als kerk ernstig bezinnen over de zorgelijke ontwikkeling. Immers deze ontwikkeling gaat ook onze kerken niet voorbij. Er moet daarom zorg bij ons zijn over de toekomst van de kerk. Mijn bedoeling is echter niet om ons moedeloos te maken.

Met het Evangelie redden we het ook vandaag.

Dat Evangelie spoort ons echter aan actief te zijn. Ook wat kerkverlating betreft. We mogen daarin niet berusten.

Hoe is het gesteld met onze activiteiten wat kerk en koninkrijk Gods betreft?

We mogen ons niet beperken tot klagen, maar we moeten met Gods hulp aan het werk.

Laten we als kerken zorgen een gemeenschap van de Here te zijn. Een gemeenschap, waarin we ons ook verantwoordelijk voelen voor onze medebroeders en zusers.

Laten we zorgen voor een goede hendaagse liturgie waar ook de jongeren door aangesproken worden.

Laten we ons verdiepen in de problemen van de jongeren, die het, ondanks hun parmantigheid, vaak zo moeilijk hebben. Ze leven niet meer zo beschermd als de ouderen onder ons meegemaakt hebben.

Leef mee met hun vragen. Dring u echter niet op. De jeugd is ook niet gediend van iemand, die het altijd al weet, maar wel met iemand, die meezoekt. De gemeente moet een plaats zijn, waar de Geest van Christus woont, die bezielt en vernieuwt.

De kerk heeft een boodschap, die haaks staat op wat de wereld wil. Het

Evangelie is altijd een ergenis geweest. Die ergenis moeten we in ons leven ervaren.

En wat de buitenkerkelijken betreft, het is niet voldoende dat de kerkdeuren openstaan. We moeten naar de mensen toegaan, ons inleven in hun beleavingswereld en hun taalgebruik, daarbij bedenkend, dat velen zelfs de basiskennis van het geloof missen.

Maar nog eens: daar is geen reden om moedeloos te worden.

De Here zorgt zelf, dat Hij nooit zonder lichaam is.

*Uw Woord maakt onze harten sterk,
het is de schutsmuur van Uw kerk
Houd ons daarbij, opdat wij Heer,
buiten uw Woord niets zoeken meer.*

Noot van de drukker

In het nummer van vorige week zijn de pagina's 2 en 3 per abuis verwisseld, waarvoor onze excuses. De drukker

G. v. d. Brink, Rotterdam

Pastorale Notities

M'n Opa, m'n Opa (2)

Onlangs heb ik een brief van mijn opa Pieter Prins gebruikt als gang-maker voor een catechisatiegesprek: „Vinden jullie dat je aan je ouders toestemming moet vragen om verkering te hebben? Hoort er op de trouwkaart iets in de geest van: Met medeweten en goedvinden van wederzijdse ouders?”. Hier volgt de letterlijke tekst van bovenbedoelde brief met schrijffouten en al, geschreven door opa I aan opa II:

*Hellevoetsluis, 3 dec. 1917
Aan de Heer G.v.d. Brink
te Alblasserdam*

*Geachte Heer van den Brink,
Zaterdagavond hebben wij een bezoek gehad van uw Zoon, welke om de hand van onze dochter Annie kwam vragen. Zooals U kunt vermoeden, waren wij op dit bezoek en die vraag voorbereid, en hadden wij deze zaak ernstig met elkander als ouders overwogen. Wij hebben u zoon medegedeeld, dat wij daarover eerst aan u wenschen te schrijven als vorens ons antwoord te geven. Wij komen dan tot U met de vraag of er uwerzijds geen bezwaar is, dat deze twee jonge mensen, welker harten elkander blijken gevonden te hebben, een zoon nauwe verbintenis met elkander aangaan. Het is onze overtuiging dat indien zoon verbintenis door wederzijdsche ouders wordt goedgekeurd, wij daar-*

over des Heeren zegen kunnen afsmeken.

*Uw antwoord tegemoet ziende, en de hoop uitsprekende dat een lateren kennismaking hiervan het gevolg mag zijn, teeken wij met hartelijke groeten,
Uw TG.*

P. Prins en familie.

Tot zover de brief.

*Toen ik die gelezen had was het wel even stil. Kennelijk werd deze gang van zaken als vreemd ervaren. Maar „mijn” jongelui waren het er over eens dat de christelijke vormen en manieren van onze voorouders toch wel bijzonder stijlvol, hoogstaand en godvruchtig waren. Het nieuwe huwelijk werd ervaren als een uiterst gewichtige gebeurtenis in de reeks der geslachten. De voorbede wordt zelfs afhankelijk gemaakt van de voorvaderlijke zegen van beide kanten. Denk aan de zegen die de oudsten en al het volk van Bethlehem meegaven aan Boaz: „De Here make de vrouw die in uw huis komt, als Rachel en Lea, die beiden het huis van Israël gebouwd hebben”. De brief van m'n opa maakte de tongen wel los. „Zal die man ook nooit gedacht hebben, dat wij vandaag over die brief zouden zitten praten!” En verder: was dit niet uit de tijd? Hadden je ouders ermee te maken, met wie je ging trouwen? Hoewel: de idee dat je ouders het wel eens niet eens konden zijn met je keus, joeg één van de aanwezigen de rillingen op het lijf. Zoiets is ook erg! Het gesprek verliep intussen heel positief. Een meisje vatte de algemene mening als volg samen: „Ik vind dat je ouders er best alles mee te maken hebben wie het is en dat het best heel belangrijk is dat ze hun toestemming geven.”
Waarvan acte.*

DE MEEST GELIEFDE PSALM 23

Vraag een Brit welke psalmen hij uit het hoofd kent. Dat is er maar een: psalm 23. Deze psalm kent iedere schooljongen, elke huisvrouw, iedere bewoner van het bejaardenhuis. Die psalm wordt immers gezongen op bruiloften en partijen, bij begrafenissen en doop, bij alle passende en minder passende gelegenheden.

Waarom eigenlijk? Zou het zijn omdat hij onze eigen levensreis zo nauwkeurig tekent? Misschien wel. Er wordt zelfs beweerd dat John Bunyan, die drie eeuwen geleden „Des christens reize” schreef, zijn hele allegorie eigenlijk aan psalm 23 had ontleend. En deze bewering kan er niet ver naast zijn. Psalm 23 tekent immers ons wel en wee, gevaar en uitredding, overvloed en gebrek, twijfel en geloof, leven en sterven, ja ons uitzicht op de „vele woningen”, op de „eeuwige tabernakelen”. En dit alles onder het waakzame oog van onze God, Vader en Heiland beide, die ons eeuwig heil wenst.

Het beeld van een herder die over zijn kudde waakt laat zich in elke situatie transponeren. Onder de vele persoonlijke weergaven, die deze psalm in dit eilandenrijk kent, leent zich het thema van Gods vriendelijk aangezicht voor elke levensweg: van de zeeman, van de schaapherder zelf, van de vliegenier, van de soldaat, van de ruimtevaarder. Dat blijkt bijzonder goed uit het mooie boekje „Psalm 23, een bloemlezing”, door Kathleen Strange en R. G. E. Sandbach in 1978 in Edinburgh uitgegeven. Het bevat 87 vertalingen, berijmingen en persoonlijke parafrases van deze meest geliefde psalm.

—☆—

Het was in 1969 dat Kathleen een bundeltje met 26 parafrases uitgaf. Deze uitgave was een voltreffer: de schrijfster kreeg een geweldige correspondentie met mensen, die een van haar tienduizenden boekjes gelezen en genoten hadden. Haar verzameling vrije weergaven, vertalingen en berijmingen groeide in korte tijd aan tot over de honderd! Samen met Sandbach begon ze toen aan een nieuwe, sterk vermeerderde uitgave: een boekje in prachtband, versierd met Keltische patronen, ontleend aan een der oudste christelijke manuscripten, „Het Boek van Kells”.

de haar een parafrase in Pidgin-Engels; een kapitein schreef dat hij de Pilot's weergave in 1906 aan boord had horen voorlezen toen een overledene te water besteld werd; een predikant zei dat het zijn oom was, die de bergbeklimmers-psalm had gedicht; een stervend patiënt verklaarde dat de moed hem begeven had, maar dat hij door de radio de Indianen-versie van psalm 23 had beluisterd en weer blij was; er zijn psalm-weergaven bij in allerlei dialecten, die u nauwelijks voor Engels zou verslijten (maar op de klank af herkent u het Saksisch) en er zijn meer dan 20 Schotse en Kelitische en Shetlandse weergaven, die een passend woordenboek vereisen. En als u tot de kern doordringt blijkt, dat elke versie een hartekreet is, een persoonlijke geloofsbelijdenis betekent.

Zoals de barones Stocks in haar boek „De ongelezen Bestseller” probeerde om de Bijbel in eigen verstaanbare taal weer te geven, zo deden velen met deze geliefde psalm. Ze maakten zich die eigen. In zijn boek „The song of a Syrian guest” zegt W. A. Knight zijn ondervinding: „dat pijn en lijden dragelijk werden, door elke regel van psalm 23 te lezen”. Augustinus van Hippo noemde deze „de martelaars-psalm”. Trouwens mijn eigen moeder vertelde me, dat ik haar ongewild een moeilijke bevalling had geleverd, die ze echter met het citeren van psalm 23 had doorstaan. De schrijver Prothero vertelt in zijn „The psalms in human life” hoe de psalmen in tijden van geloofsvervolgung en martelingen wonderlijke en extatische uitwerking op de gelovigen hadden; is dat niet precies als in Rome, in Frankrijk, in Nederland en Spanje?

De schrijfster verwijst, om haar psalm goed te verstaan, naar het mooie boekje van Phillip Keller „A shepperds look at psalm 23”, in 1981 in het Nederlands uitgegeven bij Voorhoeve, „De Goede Herder en zijn schapen”. (Leest u dat, om de herderspsalm te verstaan.) Diverse componisten van naam als Orlando Lassus, Marcello en Dvorak hebben hun krachten beproefd op een passende toonzetting van deze pastorale. Ook pater Joseph Gelineau, om een hedendaags psalmodist te noemen, heeft er zich met succes aan gewaagd. Om van de schilders maar te zwijgen.

—☆—

Wie is eigenlijk de auteur van deze psalm? Dat is een kluit voor de oudtestamentici, die er niet allemaal uitkomen. Wel staat er boven „van David”, maar er zijn wel meer aanvechtbare opschriften, die niet tot de grondtekst behoren. En zelfs wanneer men algemeen aanneemt, dat David bijna de helft der psalmen geschreven heeft, of althans het eerste boek (1-41), dan nog zijn er theologen, die David's auteurschap betwisten ten aanzien van 23.

Maar ieder die de geschiedenis van David kent weet, dat geen dichter van zo nabij het leven van de schapen heeft ervaren, de gevaren der wilde dieren getrotseerd, met stok en staf zijn kudde kon beschermen en regeren, de „stille wateren” en de „grazige weiden” aan de Jordaan kende, evenals „het dal der doodsschaduwen, ergens tussen Jericho en de Dode Zee - als juist David. Zelfs al zou het auteurschap van David een misverstand zijn, dan kunnen we ook met dit misverstand blij zijn, en met de koninklijke zanger instemmen. Want het was wel zijn taal, zijn gedachtengang, zijn levensgang, zijn geloofsleven.

Destijds preekte ds J. Keizer van Brouwershaven over deze psalm. Hij had, om de allegorie goed te verstaan, eerst een paar dagen met een schaapherder en zijn kudde opgetrokken: een goede pastor doet dat immers voor zijn gemeente? Ook van ds G. Visee herinner ik me, dat hij twee maal over psalm 23 preekte en dat deed hij aangrijpend eenvoudig. Wij, de schapen Zijner weide, worden veilig en wel bewaakt: natje en droogje op zijn tijd, rust om te herkauwen, beveiliging tegen ondiepen. De Herder weet de weg naar de beste weidegronden, drenkt ons op veilige drinkplaatsen. Zelfs in beklemmende omstandigheden hebben wij geen angst, want het eind van de reis is goed. Hij is voor ons en achter ons en aan onze zijde, we hebben het goed bij Hem, Hij zorgt mild en overvloedig. Ook verzorgt Hij onze wonden, telt ons stuk voor stuk, zoekt ons op als we roekeloos zijn - en straks wacht ons de warme stal. Halleluja!

—☆—

Wanneer u zegt dat deze psalm in Nederland niet zo populair is als op de Britse eilanden, vrees ik dat ons oude psalmboek ons parten speelde. De eenheidsnoot, door de vaders liefst goed lang aangehouden, was de dood in de pot voor een pastorale, die bevalig gezongen kan worden. Maar met ons nieuwe psalmboek kunnen we beter overweg; vooral wanneer de valse verhogingen in de lenige dorische melodie worden weggelaten. Toegegeven, de nieuwe berijming vergeestelijkt de psalm en laat het natuurtafereel eigenlijk varen. En eerlijk, ons bekende

versje „De Heer is mijn herder” had veel voordelen van de vrije weergave en de onbevangen melodie.

Van die vrije weergave staat het boekje van Kathleen Strange vol. We laten u enkele voorbeelden proeven en wel eerst een van kapitein Roberts uit 1874:

De Heer is mijn piloot, ik zal niet af-drijven. Hij geeft mij een kustlicht als ik door donkere wateren vaar. Hij stuurt mijn schip door diepe geulen. Hij houdt mijn bestek bij. Terwille van zijn naam geeft Hij mij een poolster.

Ja, al vaar ik door onweer en storm, ik ben niet bang want Gij zijt bij mij. Uw liefde en zorg beschermen mij.

U hebt een haven in het thuisland voor mij. U giet olie op de golven, mijn schip vaart rustig. Zeker, het licht van zon en sterren begunstigen mijn reis en ik zal voorgoed ankeren in de haven van mijn God.

Een Indiaan schreef de psalm op zijn eigen manier (1938):

De Grote Geest boven is de Opperherder. Ik ben van Hem en met Hem blijft er niets te wensen over.

Hij gooit me een lijn toe, waarvan de naam liefde is; en Hij trekt me voorzichtig omhoog naar goede graasgronden, waar het water betrouwbaar is, waar ik kan eten en neerliggen.

Soms is mijn hart zwak en val ik neer. Maar Hij tilt me op en brengt me op de goede weg, want zijn naam is Wonderlijk.

Een enkele maal, misschien morgen al of misschien duurt het nog wel even, brengt Hij me in een nauwe bergkloof, waar het donker is. Maar ik zal niet weglopen en niet bang zijn, want juist daar wil de Opperherder mij ontmoeten. Dan zal Hij alle honger, die mijn hart levenslang gevoelt, verzadigen.

Soms is zijn lijn een zweep - maar daarna geeft Hij me troost. Hij zet me overvloedig voedsel voor. Hij legt zijn hand op mijn hoofd en alle vermoeidheid is over. Hij vult mijn drinkbak tot die overloopt. Het is waar wat ik zeg, er is geen leugen bij. Deze weg, die voor me ligt, wil ik blijven volgen. Daarna zal ik leven in het Grote Kamp en zitten bij de Opperherder, voor altijd.

Tenslotte de belijdenis van een gevangene (1966):

De Heer is net als mijn reclasseringsvoogd. Hij wil me helpen, Hij probeert elke dag voor mij te laten slagen. Hij maakt dat ik kalm blijf en rustig ben. Hij wijst me de goede weg, zodat ik een goed rapport krijg - net als Hij.

Omdat ik Hem vertrouw (en wat is dat moeilijk: iemand vertrouwen) trek ik me niet te veel aan van wat er gebeuren gaat. Ik weet dat hij voor me opkomt en mij erdoor helpt.

Door hem heb ik eten op tijd. Hij zorgt dat Moeder het thuis klaarspeelt en dat ze niet drinkt. Daarom voel ik mij tevreden helemaal.

Hij is een goede man vind ik en hij is vriendelijk; ik heb het toch best getroffen zo.

En als ik ook vriendelijk en goed ben weet ik, dat de Heer bij mij is, net als mijn reclasseringsvoogd.

In mijn werkkamer hangt een sampler, een merklap, door de hand van mijn liefste geborduurd. Hij bevat de eerste 4 regels van Addisons vertaling (ca. 1700) en zal mij voor ogen staan „al de dagen mijns levens”.

J. C. Schaeffer, Emmeloord

Hoedemaker en de Doleantie (2)

In dit tweede artikel wil ik proberen de figuur van Hoedemaker te plaatsen in het krachtenveld, waardoor de Hervormde Kerk in de vorige eeuw beheerst werd. In dit verband geef ik eerst een korte situatieschets. Binnen de Herv. Kerk waren na 1834 de volgende richtingen te onderscheiden. In de eerste plaats de

■ Groninger richting

Zij dankt haar naam aan het feit, dat ze uitging van de universiteit van Groningen. Haar leider was onmiskenbaar de bekende hoogleraar Hofstede de Groot, de voorganger van Hendrik de Cock te Ulrum.

De theologen van deze richting koesterden een optimistische mensvisie. De mens moest en kon h.i. worden opgevoed tot braafheid en deugd. Daarbij werd Christus gezien als de grote Opvoeder, de ideaalmens, die we hebben te volgen. Hij voedt de mensheid op tot wijsheid en gelijkvormigheid aan God.

Uit reactie op een inderdaad verderfelijkt intellektualisme, dat aan het verstand een veel te grote rol in het geloofsleven toekende, zagen de Groningers het gemoed als zetel van de godsdienst. Formulieren en dogma's achten ze uit den boze. Omstreeks 1850 was deze beweging overigens over haar hoogtepunt heen.

■ De moderne richting

Deze was vooral verbonden aan de Leidse universiteit, waar de hoogleraren Scholten en Kuenen doceerden. Daarnaast kan ook de Utrechtse filosoof Opzoomer als voorman van het modernisme genoemd worden. Door de aanhangers van deze richting werd alle bovennatuurlijke openbaring ontkend. Daarmee viel uiteraard het geloof in de Schrift en in Christus als Zoon van God. En de vraag kwam, wat dan nog het bijzondere karakter van de kerk kon zijn.

Mannen als Busken Huet en Allard

Pierson trokken dan ook de konsekwentie en legden hun ambt van predikant neer. Maar anderen, als b.v. Meyboom en Zaalberg, schokten de gelovigen door hun openlijke loochening van fundamentele dogma's der kerk. Met Pasen kon men van de preekstoel uit hun mond horen, dat de opstandingsverhalen berustten op visioenen van de discipelen en zeker niet op werkelijke feiten.

■ De ethisch-irenische richting

Bekende namen aan deze richting verbonden zijn D. Chantepie de la Saussaye en J. H. Gunning. Hun hoofdstelling was: 'De waarheid is ethisch'. Men wilde daarmee zeggen, dat de openbaarde waarheid niet een openbaring van begrippen is, niet van geloofswaarheden of leerstukken, maar van leven. God heeft Zich Zelf geopenbaard. Hij heeft Zich Zelf aan ons meegedeeld in Zijn Geest. En nu is het heel goed mogelijk, dat iemand een verkeerd begrip, een valse voorstelling van God heeft, en toch praktisch bij God hoort. Iemand kan b.v. het dogma van de Godheid van Christus verwerpen, terwijl hij Hem toch in de praktijk van zijn leven als zijn Heer in alles erkent.

Verstandelijk ontbreekt zo iemand het inzicht in de waarheid. Maar als zijn hart de Heer op deze wijze toebehoort, dan gelooft hij, volgens het ethische denken, desondanks toch in de waarachtige Christus.

De ethischen verzeten zich tegen het modernisme. Maar hun verzet was niet radikaal. Zij zochten vooral de vrede.

En die vrede verwachtten zij van de doorwerking van hun ethische opvatting van het christelijk geloof. Vandaar dat zij zich ethisch-irénisch noemden. Alle formulier- en leerdwang was voor hen ontoelaatbaar. Want hoe kan men met zulke uiterlijke middelen iemand echt innerlijk veranderen!

Een zekere lijdelijkheid was hen niet vreemd. Toen de Leidse predikant Zaalberg in 1864 openlijk de Godheid van Christus loochende, vroeg zijn collega Gunning hem dringend om vrijwillig zijn ambt neer te leggen. Maar toen Zaalberg verklaarde, dat hij zich in zijn geweten voor God volkomen gerechtigd achtte om predikant te blijven, schreef Gunning: „Wij sluiten niet zozeer de dwaalleeraars uit, als wel, dat wij ons zelve van hen afsluiten. Wij laten hun natuurlijk geheel en al hunne stelling in de Kerk; alleen erkennen wij, dat wij hunne tegenwoordigheid slechts aannemen als eene ons opgelegde beproeving, als een kwaad, dat wij niet met uitwendige weermiddelen van ons afwerpen, maar slechts met geestelijke wapenen overwinnen willen”.¹⁾

Een typisch ethische reactie!

■ De confessioneel-gereformeerde richting

Haar voorman was aanvankelijk Groen van Prinsterer. Later gaven met name A. Kuyper en F. L. Rutgers de toon aan. Naar aanleiding van de Leidse kwestie-Zaalberg verenigden zij zich in 1865 in de Confessionele Vereniging. Deze vereniging ijverde voor eerherstel van de drie Formulieren van Eenigheid binnen de Herv. Kerk. En tevens stelde zij zich ten doel de modernen langs kerkrechtelijke weg uit de Kerk te verdrijven.

■ Hoedemaker en de ethischen

Wat was nu Hoedemakers positie in dit kerkelijk krachtenveld? Als er iets is geweest, wat hij hartstochtelijk verfoeide, dan was het partijschap en partijvorming. Hij heeft zich dan ook nooit, noch bij de ethischen, noch bij

de gereformeerden als partij willen rekenen.

De stelling bij Hoedemakers proefschrift, die ik de vorige week vermeldde, maakt duidelijk, dat hij zich op het punt van tuchtoefening jegens de modernisten op de lijn van de ethischen bevond. Hij stemde met hen in, dat de Herv. Kerk verplicht was het modernisme in het kader van een normale leerontwikkeling toe te laten.

Toch was zijn waardering van het modernisme, alsook van de orthodoxie, duidelijk anders dan die van b.v. Chantepie de la Saussaye. De laatste had beslist geen feeling voor het orthodoxe denken of voor de orthodoxe geloofsbeleving. Die vond hij maar bekrompen. Hoedemaker daarentegen voelde zich verwant met de domste en meest bekrompen boer, die van harte de Heiland als zijn Verlosser beleed.

In 1869 richtten De la Saussaye, Van Toorenenbergen e.a. een tijdschrift op, de „Protestantsche Bijdragen”. De Gereformeerden werden hier met opzet buiten gehouden. Maar als Hoedemaker, die ook benaderd werd, dit merkt, haakt hij onmiddellijk af. Hier maakten de ethischen zich schuldig aan de zonde van de partijschap, die hij zo hartstochtelijk verfoeide.

Ook op het punt van de Schriftbeschouwing verschilde Hoedemaker van de ethischen. Hoedemaker was een fel bestrijder van de Schriftkritiek van de modernen. Maar nog feller verzette hij zich tegen de gematigde toepassing daarvan door met name de jongere ethischen als Valeton en Wildeboer. Van de doorwerking van de evolutiegedachte in de uitleg van de OT-ische geschriften moest hij niets hebben. Tegenover de rechtzinnige vleugel van de literair-historische school stelde hij met klem, dat het onmogelijk was, uitgangspunt, methode en resultaten van de literair-historische Schriftkritiek geheel of gedeeltelijk te aanvaarden en tegelijkertijd de Christus der Schriften vast te houden. Hij verweet de OT-ici Valeton en Wildeboer, dat zij ten onrechte het vertrouwen van de gemeente voor zich opeisten. Hij achtte hun opvattingen,

juist vanwege de schijn van rechtzinnigheid, zelfs nog heel wat gevaarlijker dan de moderne. Hij kon soms zelfs spreken van een strijd op leven en dood met deze manier van denken.

■ Hoedemaker en de Gereformeerden

Hoedemaker heeft altijd Gereformeerd willen heten, als deze naam maar niet werd verlaagd tot partij-naam. In 1878 hield hij een redevoering, die later werd uitgegeven onder de titel: „De reformatie en de Gereformeerde Kerk, met een woord vooraf over de vraag: Vormen de Gereformeerden eene partij in de Kerk?”

In deze rede koos hij onomwonden voor de Gereformeerden. Maar we lezen dan o.a.: „Wij wenschen dus de naam 'Gereformeerd' te handhaven, en in de naam het beginsel... Niet om hem voor enkele uitverkorenen in beslag te nemen. Wat dr Gunning van de benaming 'Ethisch' schreef, kunnen wij op het woord 'Gereformeerd' als onderscheidingsteeken en toepassen: „Wij matigen ons deze titel niet aan, maar wenschen hem te verdienen”.²⁾ Hoedemaker wilde Gereformeerd heten in de lijn van de officiële belijdenisgeschriften van de Herv. Kerk. Zijn verwijt aan het adres van de ethischen was dan ook, dat zij zich te weinig aan de belijdenis gelegen lieten liggen. Aan de andere kant echter meende hij, dat de Gereformeerden aan de belijdenis juist teveel gewicht toekenden.

Maar daarover de volgende keer.

¹⁾ J. C. Rullmann, De strijd voor kerkherstel in de Nederlandsch Hervormde Kerk der XIX eeuw, Kampen 1928, blz. 144.

²⁾ J. Schokking e.a., Dr Ph. J. Hoedemaker 1868-1908, Gedenkboek ter gelegenheid van zijn 40-jarige ambtsbediening, Leiden 1908, blz. 68 v.

D. J. Buwalda, Bilthoven

Gnostiek (5)

Paradijs of hel

1. Was Polycarpus een scherpstlijper toen hij Marcion, een mede-schepsel, een naaste, zo fel bejegende? Polycarpus was voorganger van de gemeente van Smyrna. Eén van die discipelen die onze Heiland op het oog had toen Hij zei: „Zalig zij, die Mij niet gezien hebben en toch geloven”. En dat zo stellig en aanstekelijk, dat de werfkracht van zijn gemeente - en dat is het wat onze Heiland zoekt - zo intensief doordrong, dat het de Joden verbitterde en hij, op hun aandringen bij de Romeinse gouverneur van Smyrna, op de brandstapel het leven moest laten.

JAARVERGADERING „OPBOUW”

De jaarvergadering van de Persvereniging „Opbouw” wordt gehouden

op **zaterdag 28 maart a.s.** in de **Jeruzalemkerk**
aan de Troosterlaan no. 65 te **Utrecht**.

In de morgenvergadering zal de heer C. Huizinga te Heerenveen spreken
over het onderwerp:

HET RECHT OM TE WONEN

(over de toekomst van onze kerken)

De morgenvergadering, die voor ieder toegankelijk is, begint te 10.30 uur.

De zaal is al open te 10.00 uur, zodat u eerst nog een kopje koffie kunt drinken.

Het Bestuur

2. Polycarpus zag dat zijn gemeente, vanwege Christus' verzoening door Zijn kruisdood hoofd voor hoofd terugverwacht in het herwonnen Paradijs, nóg weer van alle kanten door de gnostische trawanten van de satan, met Marcion als uitschieter, werd vastgelijmd:

hun „verlossing” van „de tegenwoordige tijd” tegenover háár verlossing tot de tijd, die God ons doet beleven.

hun „doop” in het „boventijdelijk” denken tegenover háár doop in het bloed van Christus,

hun „weten” door de diepteboring in de vonk van hun ziel uit de „lichtwereld” tegenover háár weten door de Openbaring van het Woord in hun leven,

hun „evangelie” van de onthechting aan het aardse bestaan en de terugreis naar de „boven-tijdelijke” lichtwereld tegenover het Evangelie van het Koninkrijk Gods op deze aarde, in deze concrete creatuurlijke tijd.

En Polycarpus durfde het aan, in het geloof, in de Naam van Jezus Christus, in toepassing te brengen: „Wie gij de zonden vergeeft, die zijn ze vergeven, wie gij ze houdt, die zijn ze gehouden. (Joh. 20).

3. Johannes heeft de machtsontwikkeling van de gnostiek intens beleefd, en de worsteling met deze besmettende lucht- en milieuvervuiling in de gemeenten, in grote beduchtheid gadeslagen: Als de gemeenten hun eerste liefde verlaten voor hun Heiland, Die voor hen stierf zijn ze vogelvrij, opnieuw in de grijparmen van de helse machten. En de ogen van Jezus Christus zijn een vuurvlam.

Johannes disputeert niet. Hij schrijft zijn Evangelie van die wonderlijke vreugde: „Hetgeen was van den beginne, hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze eigen ogen, hetgeen wij aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord des levens - het Leven toch is geopenbaard en wij hebben gezien en getuigen en verkondigen ook u het eeuwige leven, dat bij den Vader was en aan ons is geopenbaard - hetgeen wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook gij gemeenschap met ons zoudt hebben. En onze gemeenschap is met den Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus.” (Aanhef van de 1e brief.)

4. Johannes, de discipel dien Jezus liefhad, heeft Hem al die tijd nauwlettend gadeslagen. Al die bijzonderheden van tijd en uur: het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt. Hun onderling contact blijft voortdurend aanhouden, tot bij de kruisiging toe. Wie heeft zo scherp beschreven de volledige ontkleding van de Vorst des levens bij de verloting van Zijn gewaad: Zijn totale ontlustering als Man, als degene, aan wie de ontplooiing van

Gods kosmos is toevertrouwd in liefde en huwelijk, leven, kinderen, zuiverheid, openheid, waarheid, vrijheid. God in het vlees.

L. W. G. Blokhuis, Wapenveld

Ingezonden

In antwoord op het Ingezonden van br. A. J. van Helden (Opbouw van 23 jan.) wil ik een korte reactie geven. Het onderwerp, dat ons op de Vrouwencontactdag bezighield, houdt veel meer in dan wat men „chiliasme” noemt. Dat woord „chiliasme” is een onduidelijke aanduiding. Een Duitse exegeet heeft aangetoond, dat er minstens 150 varianten van uitlegging zijn over het zgn. „duizendjarig rijk”.

Het gaat in ons nadenken over de wederkomst van Christus om een Schriftuurlijke visie op de toekomst van de gemeente en van Israël, welke visie met alle daarvoor in aanmerking komende Schriftgegevens moet rekening houden. Dit onderwerp overschrijdt ver de grenzen van wat in de wandeling met „chiliasme” wordt bedoeld als benaming van een duizendjarig vrede-rijk onder het regiment van Christus.

Het „chiliasme” is overigens allerm minst van heidense oorsprong. In de dagen van de apostolische vaders, in heel de kerkgeschiedenis vóór Augustinus, was de gedachte aan een toekomstig vrede-rijk op aarde de dominerende visie op de toekomst. Deze verwachting gaf grote kracht in de tijd van de vervolgingen. Eerst Augustinus dacht, dat het vrede-rijk van duizend jaar met de bekering van de heidense keizer Konstantijn was aangebroken, toen de Christelijke kerk staatskerk werd. Maar de mening, dat sinds die tijd de satan gebonden zou zijn is, mede na en door „Auschwitz”, wel zeer op de rugtocht geraakt.

Het komt ons voor, dat het van veel belang is voor de Christelijke kerken zich bij het licht van de Schrift op de toekomst te bezinnen. De jeugd heeft dat dringend nodig en vraagt er vaak ook in deze eindtijd, waarin het oude Israël weer zo centraal is komen te staan en een nieuwe bezinning op Gods beloften aan Israël en de gemeente dringend nodig is. We moeten daarbij goed inzien, dat we, als we het grote onderwerp van onze tijd, „de Christelijke toekomstverwachting”, zouden willen persen in het keurslijf van het tot zoveel misverstanden aanleiding gevende woord „chiliasme”, geen helderheid aanbrengen, maar Schriftonderzoek in de weg staan.

De veronderstelling, dat ik van mening zou zijn, dat onze Here Jezus Christus

tweemaal zou terugkomen is een misvatting. De Heilige Schrift spreekt over één terugkeer van Jezus Christus, onze Here. Daarvoor worden de woorden „komst”, „verschijning” en „openbaring” gebruikt. Maar dit grote gebeuren verloopt in verschillende fasen. Het omvat verschillende gebeurtenissen. Het is goed daarop te letten, willen we het onderwijs van de Heilige Schrift recht doen.

Intussen hebben drs W. van Veelen en ik in een boekje onder de titel „Israël nóg Gods volk?” op een o.i. Schriftuurlijke wijze geantwoord op de studie van drs J. A. van Delden: „Israël is Gods volk!”. We hopen, dat ons antwoord, waarin ook de door br. Van Helden genoemde Schriftplaatsen aan de orde komen, spoedig mag verschijnen. Het zou naar onze overtuiging grote winst betekenen als de gemeenten zich nader zouden bezinnen over wat de Schrift van de toekomst zegt. Er is hoop!

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk van Breukelen

De kerkeraad heeft een beroep uitgebracht op kandidaat J. M. Mudde te Apeldoorn.

Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk

Wij ontvingen het jaarverslag over 1986 van bovengenoemde Stichting. Het werk, dat uiteraard van vertrouwelijke aard is, beweegt zich binnen onze kerken en voorziet in een steeds groeiende behoefte.

De activiteiten vallen onder de bevoegdheden en verantwoordelijkheid van de kerken en hebben uit dien hoofde een sterk geestelijk-sociaal karakter. Onbekendheid met het werk van de Stichting leidt onherroepelijk tot verschraving van de bearbeiding van in nood verkerende mensen en gezinnen. Wanneer men zich tijdig in dergelijke gevallen tot de Stichting wendt, wordt vaak veel geestelijke schade voorkomen en kan de hulpverlening slagvaardiger worden verleend.

Behalve een kantoor in Houten zal er in februari a.s. ook een bureau worden gevestigd in Zwolle, waardoor mensen in het noorden en oosten van het land sneller en doelmatiger kunnen worden geholpen. Ongetwijfeld zal daardoor het aantal activiteiten toenemen.

De toerustings-cursussen voor het werk van ambtsdragers, zomede de oudercursussen en toerustings-cursussen voor het jeugdwerk zullen ook in 1987 worden aangevat of voortgezet.

Dankbaar kan worden geconstateerd dat er binnen onze kerken van een toenemende belangstelling voor dit barmhartigheidswerk sprake is.

I'Abri

Het programma voor de komende weken:

Dinsdagavond:

24 febr.: Wim Rietkerk - Spiritualiteit (lees True Spirituality)

3 maart: Voorjaarsvakantie.

10 maart: Piet Kwant - Spiritualiteit van 6 am. tot 11.30 pm. (n.a.v. Letters of F. A. Schaeffer).

17 maart: Piet en Elria Kwant: Huwelijk, verouderd instituut?

24 maart: Pieter van Kampen - Hoe weerbaar is de mens?

31 maart: Wim Rietkerk - Spiritualiteit (Henri Nouwen).

7 april: Wim Rietkerk - Intimiteit.

Donderdagavond. Vanaf 8 januari iedere 14 dagen studie van de bergrede.

Vrijdagavond. Om de 14 dagen vanaf 16 januari een Engelse kring, vooral voor buitenlanders. Om en om geleid door Piet Kwant en Wim Rietkerk.

Paasweekend: 17-20 april.

Zomerweken: 25 juni-23 juli: tweemaal twee weken. Onderwerpen resp. creativiteit en spiritualiteit.

Avondcursus van de Reformatorische Bijbelschool te Zeist

„Ik lees wel in de Bijbel, maar ik zou best dieper willen graven, ik weet alleen niet hoe...”

„Bijbelstudie, hoe doe je dat eigenlijk en hoe houd je een kring echt levend?”

Hoeveel mensen hoort men dat niet zeggen! Op vele manieren blijkt het gebruik van de Bijbel, persoonlijk en in het gezin, of het deelnemen aan en het leiden van een kring een opgave die niet zo simpel is.

Toch is het gebruik van de Bijbel net zo belangrijk als het

dagelijkse nuttigen van gezond voedsel. Bovendien worden (huis)kringen een steeds wezenlijker onderdeel van de christelijke gemeente in een massaler en onpersoonlijker wordende samenleving.

Vandaar een informatieve en praktijkgerichte cursus, die voortkomt uit het dagprogramma van de RBS, onder leiding van twee stafleden, drs P. J. v. Kampen en ir. N. M. Tramper. Aan de orde komen:

- de visie op de Schrift en het schriftgebruik, persoonlijk en in het gezin;
- verschillende vormen van persoonlijke bijbelstudie en meditatie;
- het voorbereiden van bijbelstudies voor een groep of kring aan de hand van een uitgetypte tekst zonder vers- en alinea-indeling;
- oefeningen in leiding geven en communicatie in een kring;
- moeilijkheden en mogelijkheden van een kring;
- een aantal praktische vaardigheden, zoals het stellen van vragen, leren luisteren en spreken.

We verwelkomen graag een ieder die (een van) de bovengenoemde vragen herkent en zeker hen die leiding (gaan) geven aan (bijbel)kringen, zowel op het erf van de gemeente als daarbuiten.

De cursus wordt gehouden op de donderdagavonden: 19 en 26 maart en 2 en 9 april en op zaterdagmorgen 11 april.

Kosten f 45,- (incl. koffie en studiemateriaal).

Info en opgave: RBS, Krakelingweg 10, 3707 HV Zeist, tel. 03404-24166.

ONDERWIJSCONGRES

Verband van Scholen van Gereformeerde Belijdenis op zaterdag 7 maart in Congrescentrum 'De Aker', Putten. Aanvang 11.15 uur.

Spreker: De Weled. Heer P. D. Hofland te Heemstede.

Onderwerp: HET BESTUREN DOOR DE BESTUREN.

Om als bestuurslid van een basisschool goed te kunnen functioneren vraagt vandaag veel kennis en inzicht in het schoolgebeuren, zowel principieel als praktisch.

De spreker hoopt daarop uitvoerig in te gaan.

Aanvang middagvergadering 13.30 uur. Beantwoording van vragen en verdere discussie.

Sluiting om plm. 15.30 uur. Gelegenheid tot het gebruiken van een lunch in de zaal.

Alle belangstellenden van harte welkom.

stichting voor
reformatische
wijsbegeerte

REFORMATISCH : WIJSGERIG : INFORMATIE

Hulpverlening

Zaterdag 21 maart 1987

organiseert de Stichting voor Reformatorische Wijsbegeerte een Voorjaarskonferentie over

„Grondslagen van de Hulpverlening”

Ter ondersteuning van deze konferentie heeft het blad

BEWEGING

een nummer aan de hulpverlening gewijd.

Met de volgende bijdragen:

- * Dr. K. Veling: Hulpverlening in de spanning tussen onmacht en mondigheid.
- * Prof. K. J. Popma: Brief aan een vriend.
- * Dhr. G. van der Stouw: Zijn hulpverleningsrelaties anders?
- * Drs. F. Cupido: Het Gesprek, begripsbepaling en zin.

Naast enige schrijvers van deze artikelen zullen op de Voorjaarskonferentie spreken: * Dr. P. Blokhuis, docent filosofie, * Dr. B. Kristensen, docent sociologie en * Drs. J. C. Klop, adjunct-directeur van het Wetenschappelijk Instituut van het CDA.

Plaats: Ichthuskerk (Chr. Geref.), Grote Haag 52, Amersfoort.

Tijd: 21 maart 1987 van 10.00-16.00 u.

Kosten: f 12,50 per persoon (lunch a.u.b. zelf meenemen).

Antwoordstrook (Opsturen in open envelop aan: Centrum voor Reformatorische Wijsbegeerte, Antwoordnummer 33, 3600 BC Maarssen).

Naam:

Adres:

Postcode + woonplaats:

o ik neem een kennismakingsabonnement op Beweging (f 25,- p.j., 1ste jr. f 10,-);

o stuur mij vier keer per jaar het gratis Informatiebulletin;

o ik kom naar de Voorjaarskonferentie (f 12,50; lunch zelf meenemen). Bellen kan ook: tel. (03465) 6 09 45.

0 1

- Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur ter drukkerij zijn.

- Advertenties met een foto of tekening 1 week voor verschijning van dit blad.